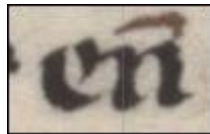

Afko's in *Beatrijs*

In sociale media als WhatsApp gebruiken we vaak afkortingen, maar verkorte woorden zijn zeker niet nieuw. Ook in middeleeuwse handschriften kom je ze al tegen. Dat had een goede reden. Omdat er nog geen drukpers bestond, moest elk woord letter voor letter met de hand worden overgeschreven.

Dat is ook gebeurd met de beroemde Marialegende *Beatrijs*. Het enig overgebleven handschrift van deze 14^e-eeuwse tekst wordt bewaard in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Op de foto hieronder zie je dat de schrijver bij sommige woorden tekens heeft gebruikt om aan te geven dat het gaat om een afkorting. Zoals hieronder een horizontaal streepje boven de letter *n*:

Opdracht

Tussen middeleeuwse schrijvers bestonden kleine verschillen in het gebruik van afkortingen. Daarom heb je voor het oplossen van een afkorting in een middeleeuws handschrift vaak de context nodig. Aan jou de opdracht om te achterhalen wat de verschillende afkortingstekens in *Beatrijs* betekenen.

Om je vertrouwd te maken met het middeleeuwse schrift geven we je hieronder een letterlijke transcriptie van de eerste bladzijde van *Beatrijs*. Maar dat is niet gedaan voor woorden waarin een afkortingsteken voorkomt. In plaats daarvan staat er een getal tussen vierkante haken. Die afgekorte woorden zul je zelf moeten ontcijferen en oplossen.

LET OP: je hoeft alleen de gele nummers uit de transcriptie uit te werken in de tabel!

Opdracht

Vul de onderstaande tabel in, zoals in het voorbeeld. Neem in de tweede kolom het afkortingsteken op en vermeld in de derde kolom waar het teken volgens jou voor staat. Schrijf in de laatste kolom het afgekorte woord voluit.

Voorbeeld

Nummer	Afkortingsteken	Staat voor	Voluit
[00]	t	eit	crancheit

Nummer	Afkortingsteken	Staat voor	Voluit
[2]			
[3]			
[4]			
[6]			
[11]			
[13]			
[15]			
[22]			
[25]			
[29]			
[33]			
[35]			
[42]			
[47]			
[60]			

Transcriptie Beatrijs

Van dichten comt mi
cleine bate . Die liede
raden mi dat ict late
Ende minen sin niet
en vertare .
[1] om die doghet van hare
Die moeder [2] maghet es bleuen
Hebbic een scone mieracle op [3]
Die god [4] twivel toghede
Marien teren diene soghede
Ic wille [5] [6] ere [7]
Een ghedichte god moet mi [8]
Dat ic die poente moet wel [9]
[10] een goet ende [11] af maken
Volcomelijc na der waerheide
Als mi [12] ghijsbrecht seide
Een begheuen willemijn
Hi vant in die boeke sijn
Hi was een out ghedaghet man
Die [13] daer ic af began,
Was houesche [14] subtijl van zeden
Men vint ghene noch heden
Die haer ghelijct ic wane
Van zeden ende van ghedane
Dat ic prisede hare lede
Sonderlinghe [15] scoenhede,
Dats een dinc dat niet en dochte
Ic wille v [16] [17] wat ambochte
Si plach te wesen langhen tijt
Int [18] [19] si droech abijt
Costersse was si daer
Dat seggic v al ouer waer
Sine was lat no traghe
No bi nachte no bi daghe
Si was snel te haren werke
Si plach te ludene in die kerke
Si ghereide tlicht [20] ornament

[21] dede op staen alt couent
Dese ioffrouwe en was [22] [23]
Der [24] die [25] [26]
Pleecht te werken [27] lande
Bi wilen comter af scande
Quale toren wedermoet
Bi wilen bliscap [28] goet
Den wisen maect si oec soe ries
Dat hi moet bliuen int [29]
Eest hem lieft ofte leet
Si dwingt [30] dat hine weet
Weder spreken ofte swighen
[31] hi loen af waent [32]
Meneghe worpt si ondervoet
Die op staet alst [33] dunct goet
Minne maect sulken milde
Die lieuer sine [34] hilde
Dade hijt niet bider [35] rade
Noch [36] liede soe ghestade
Wat si hebben [37] oft clene
Dat [38] die [39] gheeft ghemene
Welde bliscap ende rouwe
Selke [40] hetic ghetrouwe
In constu niet gheseggen als
Hoe uele gheluux [41] ongheuals
[42] [43] beken ronnen
Hier [44] en [45] [46] [47]
[48] [49] dat si [50] en conste [51]
Der [52] diese hilt gheuaen
[53] die duuel altoes begheert
[54] [55] te becomee [56] [57] en cesseert
Dach [58] nacht spade [59] vroe
Hi doeter sine macht toe
Met quaden listen als hi wel conde
Becordise [60] [61] sonde
Die [62] dat si steruen waende
Gode bat si ende [63]

An dichten comt mi
cleine bate. Die liede
raden mi dat ic late
Ende minen sin niet
en vertare.

Hom die toghet van hare
ie moeder en maghet es bleuen
Hebbit een scone miracle op heue
ie god sond' t'vniel toghede
Arien teren diene soghede
Ic wille beghinne va ere nonne
Een ghedichte god moet mi onne
Dat ic die poente moet wel gemke
En een goet ende d' af maken
Volcomelijc na der waerheide
Als mi broed' ghijt brecht seide
Een begheuen wille mijn
Hi vant in die boeke sijn
Hi was een out ghedaghet man
Die none daer ic af began
Was houelche en subtyl van zeden
Aen vint ghene noch heden
Die haer ghelijc ic wane
Van zeden ende van ghedane
Dat ic prisede hare lede
Sonderlinghe h' scoenhede
Dats een dinc dat niet en dochte
Ic wille v segghe va wat ambochte
Si plach te wesen langhen tijt
Int cloest' d' si droech abijt
Osterlle was si daer
Dat seggic v al ouer waer
Sine was lat no traghe
No bi nachte no bi daghe
Si was snel te haren werke
Si plach te ludene in die kerke
Si gheride thicht en ornament

En dede op staen alt couent
Dese toffrouwe en was in sond'
Der minen die gt wond'
Pleecht te werken ach' lande
Bi wilen comter af scande
Quale toren wedermoet
Bi wilen bliscap en goet
Den wilen maect si oec soe nes
Dat hi moet bliuen in vlies
Eest hem heft ofte leet
Si dwingt sulke dat hinc weet
Weder spreken ofte swighen
Dhi loen af waent ghecrighe
Aeneghe worpt si onder voet
Die op staet alst h' dinct goet
Ainne maect sulken milde
Die lieuer sine ghifte hilde
Dade hijt niet bider minen rade
Noch vintme liede soe ghestade
Wat si hebben gt oft clene
Dat he die minne gheeft ghemene
Welde bliscap ende wuwe
Selke minne hetic ghetrouwe
In constu niet gheseggen als
Hoe uele gheloux en ongheluals
Ve minen beken wnnen
Hier ome en darfme in vonne
Dnonen dat si in en conste ontgae
Der minen diese hilt gheuaen
Wat die duuel altoes begheert
De melsche te betorne en in en celseert
Dach en nacht spade en vroe
Hi doeter sine macht toe
Aet quaden listen als hi wel conde
Becordise in vleeschelijc sonde
Die none dat si steruen waende
Gode bat si ende vmaende